

TOTUL DESPRE ANTIDISCRIMINARE

Despre discriminare și dreptul la nediscriminare

Dreptul la nediscriminare este un drept fundamental al oamenilor, protejat prin legislație, atât la nivel internațional, cât și național. El este în strânsă legătură cu dreptul la demnitate umană și cu accesul la toate celelalte drepturi ale omului.

Carta drepturilor fundamentale¹², obligatorie din punct de vedere juridic în toate statele membre UE, interzice discriminarea: „Articolul 21 Nediscriminare: Se interzice discriminarea de orice fel, bazată pe motive precum sexul, rasa, culoarea, originea etnică sau socială, caracteristicile genetice, limba, religia sau convingerile, opiniile politice sau de orice altă natură, apartenența la o minoritate națională, averea, nașterea, un handicap, vârsta sau orientarea sexuală”.

Ce este discriminarea?

Discriminarea este un fenomen complex, care poate lua multe forme și care se corelează cu contexte istorice și culturale, cu factori politici și economici. Are un efect negativ atât la nivel de individ, cât și la nivel de societate și, nu de puține ori, are efecte transgeneraționale. Pentru o societate justă și echitabilă pentru noi toți, o societate care prioritizează demnitatea umană și care tinde spre progres, combaterea discriminării este o condiție esențială și obligatorie.

Romii: trecut și prezent.

Identitatea etnică a romilor și discriminarea

Potrivit OG 137/ 2000¹⁶, „prin DISCRIMINARE se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap¹⁷, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice”. (Art. 2 (1)).



Acest material este realizat în cadrul
Programului de burse pentru studenți romi
“Livia Plaks Roma Rights Scholarship”



Cine sunt romii?

În zilele noastre, orice definiție a romilor pornește de la reprezentarea acestora ca un grup etnic originar din India medievală. Romii au ajuns să fie răspândiți în foarte multe zone geografice, cele mai multe grupuri de romi trăind în Europa Centrală și de Est, în Turcia, în Peninsula Iberică și Franța, în Africa de Nord și pe continentul american, mai ales în Brazilia, unde romii au fost deportați de către guvernul portughez în timpul colonialismului

Numărul populației de etnie romă din România a constituit și constituie în continuare o preocupare a diferiților experți din domeniul politicilor publice. Conform celui mai recent recensământ al populației, realizat în anul 2011 de Institutul Național de Statistică, în România trăiesc 621.600 de persoane care s-au autoidentificat drept romi, reprezentând un procent de 3,3% din populația generală a României. Neoficial, numărul romilor este mult mai mare, estimându-se un număr de 1,5 - 2 milioane de persoane de etnie romă; heteroidentificarea rămâne una dintre metodele folosite cel mai des în procesul de stabilire a dimensiunii populației de etnie romă.

O societate a șanselor egale nu apare pur și simplu și nici nu este un simplu act de dorință cetățenească. Ea este rodul necesității, a unei necesități înțelese, conform lui Hege.

Pentru o perioadă lungă de timp, istoria romilor nu a fost pusă în legătură cu țara de unde provin, crezându-se, în mod greșit, că romii vin din Egipt.³⁴ Limba romani a fost descoperită cu peste 260 de ani în urmă de către maghiarul Wáli Istvan care, „fiind student la teologie în Olanda, în anii 1753-1754 a remarcat o asemănare izbitoare între limba vorbită de colegii lui veniți la studii de prin părțile Indiei și limba vorbită de romii din Ungaria.³⁵” Astfel, spre deosebire de studiile din Evul Mediu care indicau că romii ar fi egipteni, studiile moderne de limba și istoria romilor au stabilit că romii sunt de origine indiană.

România nu a fost un stat primitiv pentru romi. Abia în anii 1990, romii au primit recunoaștere de minoritate națională din partea autorităților române. Minoritatea națională apare ca o fracțiune din populația unei națiuni, care, din cauze de ordin militar, politic, natural sau social, nu își duce existența în statul în care trăiește marea majoritate a poporului din care face parte, ci pe teritoriul altui stat național a cărui cetățenie o deține. Asemănător, minoritățile etnice se definesc precum cele naționale, însă acestor minorități etnice li se potrivesc mai bine noțiunea și denumirea de popor, pentru că membrii lor au conștiința unei origini comune (de exemplu India, în ceea ce privește romii). În România, în afara minorității rome, mai există și alte minorități etnice cum ar fi aromânii (armânii) sau machedonii și rutenii.



Cum se vede și se simte discriminarea?

Tratamentul discriminatoriu sistemic și sistematic îngreunează sau blochează accesul romilor la serviciile la care au dreptul prin lege, ceea ce de multe ori se traduce printr-o condamnare la sărăcie și imposibilitate de a ieși din această situație. Sărăcia devine astfel o cauză, dar și o consecință a discriminării.

Stereotipul negativ față de romi, „țiganul” este întreținut de grupurile de apropiați-părinți, prieteni, școală și, masiv, de discursul public: limba română îl fixează prin expresii de largă utilizare- „dacă nu ești cuminte, te dau la țigani”, „te îneci ca țiganu' la mal”- iar multe canale media menționează etnia atunci când relatează despre infracțiuni.

Populația majoritară ar putea să își schimbe percepția despre romi prin confruntarea stereotipurilor cu realitatea. Acest lucru poate fi realizat inclusiv prin evidențierea romilor „invizibili”. Există o categorie de romi, care odată ce nu se mai încadrează în stereotip, nu mai sunt percepuți ca romi și care, cu puține excepții, evită ei înșiși identificarea etnică. Sunt persoane cu profesii comune, aliniați ca standard de viață populației generale.

Prejudecățile împotriva romilor dănuie de secole în România. Secolelor de înrobire a romilor pe teritoriul României de astăzi le-au urmat persecuțiile și deportările, Holocaustul din timpul guvernului condus de Ion Antonescu în timpul celui de-al doilea război mondial, asimilarea și negarea identității. Violența împotriva romilor și discriminarea structurală au rămas și rămân din păcate, o realitate de zi cu zi a romilor din România.

Indubitabil, crearea unei societăți echitabile este un proces continuu și complex, iar principalii factori care stau la baza acestui proces sunt voința politică și conștiința civică a fiecăruia și fiecăreia dintre noi.



